Na tropie historii Opola - rozmowa z dr Magdaleną Przysiężną-Pizarską

Miasto
Kultura

25.02.2023 g. 09:09

Ubiegły rok upłynął w naszym mieście pod znakiem ważnych odkryć archeologicznych dokonanych w opolskiej katedrze. O tym, co udało się do tej pory znaleźć i jakie jest znaczenie tych odkryć, rozmawiamy z kierowniczką prac archeologicznych, dr Magdaleną Przysiężną - Pizarską z Instytutu Historii Uniwersytetu Opolskiego.

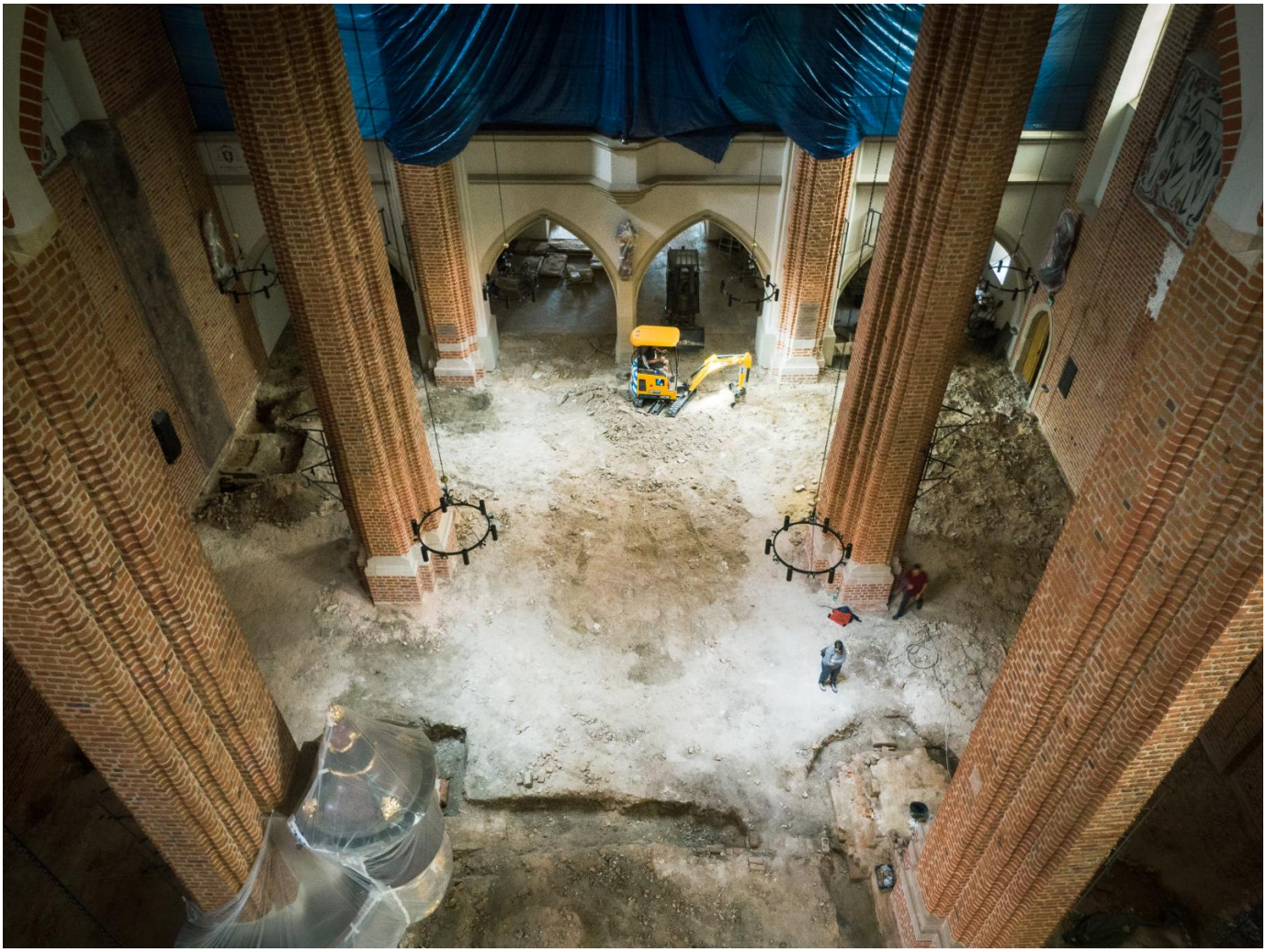

– Pani doktor, co odkryto w katedrze w ciągu ostatniego roku?

– Pod posadzką obecnej katedry odkryliśmy pozostałości kolegiaty, której początki sięgają lat dwudziestych XIII wieku, co ma swoje potwierdzenie w źródłach historycznych. Choć badacze wiedzieli, że one się tam znajdują, to nie było do tej pory jasne, w którym miejscu należy ich szukać, bo nikt nie zbadał tego miejsca wcześniej. Znaleźliśmy je mniej więcej na środku obecnego kościoła.

– Co konkretnie Państwo ustaliliście?

– Wraz z zespołem badawczym usunęliśmy zgromadzony gruz w obrębie wyznaczonych przestrzeni wykopu archeologicznego i odsłoniliśmy pozostałości ceglanego muru stanowiącego część prezbiterium dawnego kościoła kolegiackiego, jak również w nawach bocznych fragment klatki schodowej oraz zakrystii i

znajdującej się tam posadzki ceglanej. W wyniku prac odkryliśmy również szereg detali architektonicznych, w tym między innym „bazy, służki, żabki”, czyli zdobione elementy, które w dawnym kościele znajdowały się przy filarach kościoła. Widać na nich pięknie zachowane ornamenty roślinne, które zdobią podstawę, a pod nimi znajdują się fragmenty płytek posadzkowych.

– Czy wiemy jak wyglądał dawny kościół?

– To będziemy starali się zrekonstruować na obecnym etapie prac. Z pewnością kościół został postawiony w stylu romańskim, ale też wielokrotnie był przebudowywany, zmieniał się zgodnie z modą również panującą. Odkryte fragmenty tynków i zapraw noszą ślady użytych farb, co podkreśla dawną świetność kościoła. W tej chwili koncentrujemy się przede wszystkim na pracach prowadzonych w obrębie prezbiterium dawnej kolegiaty, czyli w miejscu, gdzie dawniej znajdował się ołtarz. Już wiemy, że prowadziły do niego schody wykonane z piaskowca, a za ołtarzem znajdowała się krypta, najprawdopodobniej księcia Jana Dobrego, którego szczątki już wcześniej zostały przeniesione do nowego sarkofagu znajdującego się w katedrze.

– W pobliżu ołtarza zlokalizowano również inne pochówki. Skąd one się tam wzięły?

– Ludzie od czasów wczesnego średniowiecza pragnęli, aby być pochowanym jak najbliżej ołtarza, ponieważ mieli takie przekonanie, że dzięki temu zostaną szybciej zbawieni. Tradycją było również to, że zmarłych chowano z twarzą skierowaną w stronę wschodzącego słońca, co potwierdza układ szkieletów, które odsłoniliśmy. Z wyjątkiem jednego zmarłego, który został pochowany odwrotnie, z twarzą skierowaną w stronę zachodnią, czyli do wnętrza kościoła. Uważa się, iż w taki sposób chowano tych, którzy byli „Pasterzami ludu”. Łącznie na podstawie obecnych prac, stwierdziliśmy 6 takich pochówków zlokalizowanych w pobliżu ołtarza kolegiaty.

– Czy wiemy kim były pochowane tam osoby?

– Tego nie jesteśmy w stanie na chwilę obecną ustalić. Przypuszczamy, że były to osoby znaczące dla miasta i ówczesnej wspólnoty religijnej. Już chociażby niewielka liczba pochówków oraz ich rozmieszczenie na terenie kościoła sugeruje, że mamy do czynienia z osobami ważnymi. W centralnym miejscu, najbliżej ołtarza i pomiędzy odkrytymi pochówkami znajduje się miejsce, gdzie stała tumba grobowa, a które

czeka na przebadanie.

– Pojawiły się spekulacje, że może to być grób księcia Kazimierza I Opolskiego, założyciela miasta Opola.

– To, czy i kto został tam pochowany będziemy mogli stwierdzić dopiero w momencie, kiedy zajrzymy do środka, a następnie przeprowadzimy szczegółowe prace archeologiczne, antropologiczne i genetyczne. Rozumiem, że wzbudza to duże emocje, ale musimy wszyscy uzbroić się w cierpliwość.

– Czy udało się odnaleźć również przedmioty świadczące o historii katedry?

– Tak, znaleźliśmy ogromną ilość przedmiotów kultury materialnej, w tym dużo paciorków i ozdób, od kościanych, szklanych czy glinianych, po te wykonane z brązu. W przesiewanym gruzie znajdowały się również monety z różnych okresów historycznych, które trafiły w to miejsce najpewniej jako ofiara składana na rzecz kościoła. Pracujemy nad ich oczyszczeniem, konserwacją i oceną numizmatyczną.

– Co najbardziej Państwa zaskoczyło wśród znalezionych przedmiotów?

– Wśród zgromadzonych artefaktów znajduje się kula armatnia. Zastanawiamy się, skąd się tam znalazła i jakie funkcje pełniła. Będziemy badać jej budowę i skład. Proszę pamiętać, że dawne kościoły pełniły również funkcje obronne. Wewnątrz kościoła mogły znajdować się pomieszczenia, w którym przechowywano amunicję na wypadek konieczności obrony. I taką rolę mogła pełnić znaleziona kula.

– Jak dalej będą wyglądać prace i co spodziewacie się Państwo znaleźć?

– Mamy zamiar odsłonić całe założenie dawnego kościoła, aby dokładnie zbadać jego rozmiary i położenie. Planujemy również na podstawie badań odtworzyć historię budowy kościoła od czasów najdawniejszych, czyli zanim stał się kolegiatą. Być może uda nam się natrafić na baptysterium, czyli miejsce, w którym dokonywano obrzędu chrztu, a to byłoby znalezisko na skalę międzynarodową.

– Już teraz wykopaliska wzbudzają duże zainteresowanie, nie tylko w Opolu, ale w również w skali ogólnopolskiej.

– Cieszy mnie szczególnie zainteresowanie ze strony mieszkańców naszego miasta oraz naukowców, którzy wspierają nasze działania. Sama świadomość, że poznawanie przeszłości może być nadal dla współczesnych ludzi interesujące, jest

dla badaczy bardzo ważną sprawą. Odkrywamy zabytki związane z kolegiatą, która jest przecież jednym z najstarszych kościołów na naszym terenie. Te wykopaliska świadczą o ważnej historii naszego miasta, a zatem również ludzi, którzy byli naszymi przodkami. Jej odkrywanie jest zatem bardzo inspirujące i fascynujące.

– Życzymy zatem powodzenia i z niecierpliwością czekamy na dalsze wyniki prac.

Rozmawiał Łukasz Śmierciak
Zdjęcia Witold Chojnacki

Artykuł ukazał się w lutowym wydaniu magazynu "Opole i Kropka":
www.opole.pl/dla-mieszkanca/aktualnosc/lutowe-wydanie-magazynu-opole-

[i-kropka-juz-dostepne]

Dane kontaktowe
Wydzia? Kultury, Promocji i Komunikacji Spo?ecznej

Tagi
Opole i kropka
katedra opolska
historia Opola
prace archeologiczne